XI-ik évfolyam. 10-ik szám. Kőszeg, 1891. márczius 8-án.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt. *Egyes szám ára 10 kr.* Előfizetési pénzek és reclamátiók a Kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők.

Szerkesztőségi iroda: a táblaház iskola-utczai részében. (Szerkesztővel értekezhetni d. e. 11—12. és d. u. 1—2-ig.) *Kiadói iroda:* városkör 81. sz. a nyomdában.

Kéziratok, levelek a egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők; mindenkor csütörtökön estig. Megjelenik minden vasárnapon. *Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.*

A kisdedóvásról.

Nem csekély fontosságu azon, már br. Eötvös által czélba vett eszme megvalósitása, melyet a képviselőház két héttel ezelőtt tárgyalt s lényegében el is fogadott. Csaknem egynegyed évszázad mult el az iskolakötelezettség törvényvnyé emelése óta s nem találkozott egyén, kinek elég bátorsága lett volna a kisdedóvásról is törvényjavaslatot nyujtani be.

Tudtuk, éreztük mindannyian, hogy csak ez egyedüli mód akadályozhatja meg a rendkivüli gyermekhalandóságot s ezáltal lehetne elejét venni az egymást érő szerencsétlenségeknek, melyek a magukra hagyott gyermekek által követtetnek el, s még sem segithettünk a bajon, mert a hol lett volna elegendő erély, akarat, kitartás, ott hiányzott a hatalom, befolyás s viszont. Másrészt minden ujitástól idegenkedő népünk is háttérbe szoritotta az igyekezetet, mig most, midőn az iskolakötelezettség nagyobb általános műveltséget eredményezett s midőn népünk a folytonos ujabb találmányok- s ujitásokat már megszokta, sokkal könnyebb lesz annak kivitele.

De éppen ezeu törvényjavaslat, helyes kivitellel, van hivatva, a népoktatás ügyének alapját rakni le, azt az egészséges alapot, melyre hazánk ifjuságának nevelését s képzését épitem lehessen. Ez a törvény hiányzott még, hogy a népnevelésügy a maga valójában fel legyen karolva, hogy mondhassuk: gondoskodtunk nemzedékünk értelmi szinvonalának emeléséről nemcsak ott és azon a fokon, a midőn a kor már annyira megérlelte a gyermeket, hogy az ismeretek befogadására elég fogékonysággal birjon, hanem igyekezünk a gyermeket gondozás alá venni már zsenge korában, midőn t a n i t a n i m é g n e m l e h e t, d e l e h e t n e v e l n i, a midőn a hajlékony, gyenge test és lélek oly érzékeny mindenféle benyomások iránt!

Mily nagy segitségére lehetünk a szülőknek, ha a kisdedeket tapintatos, gondos vezető kezébe adjuk, ki jellemének alapját veti meg azáltal, hogy a jó és nemes iránt fogékonynyá teszi a zsenge kis szivet!

Játszva foglalkozás által hozzászoknak a munkához, értelemfejlesztő, testügyesitő vidám játékaik által képesittetuek arra, hogy otthon töltött idejöket is unalom nélkül töltsék el.

Sőt falunhelyen a reggel munkába menő szülők beviszik gyermekeinket a menhelybe s ott hagyják estig. Délben a menhely vezetője kiosztja velők hozott ebédjöket s este hazatérve a szülők ismét magukkal viszik gyermekeiket. Tehát a kicsinyek egész nap védve vannak minden bajtól.

De eleje lesz véve ezáltal annak is, hogy a gyermeken betegség törjön ki anélkül, hogy bejelentetnék, vagy a gyermek gyógykezelése elhanyagoltatnék, mert az intézet orvosa legalább egyszer hetenkint tartozik az óvóintézetet meglátogatni.

Mig tehát első sorban az emlitett tekintetekből vált szükségessé a törvényjavaslat benyujtása, másrészt a nemzetnek nyelvben való erősödésre is nyujt segédkezet. S őszintén kell elismernünk, hogy jobb módot erre nem lehetett volna találni.

A kisdedóvásnak kötelezettsége mellett a magyar nyelv, mint társalgási nyelv a legalkalmasabb eszköz arra, hogy a különböző nemzetiségek a magyarságba beolvasztassanak.

S ki veheti rosz néven a magyar nemzetnek, hogy terjeszkedni akar? Hiszen ez természetes törekvése minden nemzetnek, s a magyar uemzet bátran hivatkozhatik rá a nemzetek előtt, hogy midőn a magyarságot akarja itt megerősiteni, nem tesz egyebet, mint megakarja erősiteni azt az elemet, mely ezen országot alkotta, 1000 éven át feutartotta, s mely hivatva van arra, hogy továbbra is fentartsa s a magyar bélyeget rényomja.

Más nemzetekhez viszonyitva kis nemzet vagyunk, de birunk a nemzeti erények mindenikével; a bátorság és hazaszeretetnek szép példái talán sehol sem oly gyakoriak, mint épen édes hazánkban. Vagy kell-e a honleányi hűségről szebb kép, mint az egri vagy a kőszegi nők hősies lelkesültsége? Ragadjunk meg tehát mindeu alkalmat, hogy ezen deli, szép ősi erényekkel biró nemzetet minél jobban megerősitsük s ősi nyelvével, mint a legbiztosabb kapocscsal szorosabbá füzzük a különböző nyelvü, de hazafias érzelmü elemeket. Távolitsunk el minden bajt, veszélyt, mely a nemzet élőtőkéjét fogyaszthatja.

Nagy horderejét az uj törvénynek egyelőre megbecsülni nem vagyunk képesek; eredményét s üdvösségét a következmények mutatják majd meg.

TÁRCZA.

„Nem szabad“.. „Nem lehet“..

„Nem szabad!“ . . „Nem lehet!“ s mégis érted élek.
Rólad álmodozik folyton csak a lélek —
Álomban és ébren.
Hiába a küzdés, — lemondani késő,
S csak ha létem után majd az örök éj jő,
Teljesül, mit kértem . . .

Ha le tudnék rólad mondani egészen,
S nem volna már erőm uralgni a vészen,
Mely ellenem támad,
Ki kellene úszni, kitörülni képem
Ha csak árnyéka is el szived mélyében
S gúny volna a bánat!

Ha le tudnék mondani, megtagadnám multam;
S képmutatás volt csak, mikor leborultam;
Lábaid porába.
Aljas volt a lelkem, hazug a szerelmem?!
Óh, minek is kellett álmomból felkelnem
S remélnem hiába!

. . . Nem mondok le rólad, szeretlek halálig.
S mig utolsó tagom göröngygyé nem válik,
Nem hagylak el téged!
Mint a futó szélnek irányát a felleg,
Hű árnyként utadon mindenütt követlek . .
Óh adj reménységet!

Alpári Lajos.

Vasvármegye a turistaság szempontjából.

(Vége.)

A községek közül különösen azokat fogom említeni, a melyek legfontosabbak, vagy a melyekről képet mutathatok be.

A vasúton érkező turista kiindulási pontja *Szombathely*, a megye fővárosa, mely jelenleg körülbelül 20,000 lakossal bir. A város újabb időben nagyon gazdagodott, szépült s még nagyobbakra törekszik. Az új lovaskaszárnyáját mintalaktanyának mondják. Megtekintésre méltó épületek: a székesegyház, püspöki palota, megyeház, törvényszéki palota, város- és szinház, megyei árvaház. A püspöki várban a régiségtár rendkivül érdekes. Kisebb kirándulásokra ajánlható: Kalvária és Szőlőhegy, jégpincze, *Szőllős*, *Herény*, a Gotthárd testvérek csillagvizsgálójával, *Jáak* régi szép templommal.

Szombathelyről tanácsos vasúton vagy Rohonczra, vagy Kőszegre menni; azoknak pedig, kik először a Vashegyet akarják megmászni Óvár-Vashegyig; végre azoknak, kik Tarcsa-Lövőről szándékoznának kirándulni, Felső-Eőr vagy Pinkafő vasuti állomásig.

Rohonczon Szájbely Gyula képviselőnek nagy kastélya és szép parkja megtekintésre méltó; innen az Irottkő és a Szarvaskő 2 óra alatt könnyen megmászható. (Jelzés kék.) Megmászás közben sok helyről szép kilátás van.

Kőszeg hosszabb időre is kellemes tartózkodási hely, nyaralóknak rendkivül alkalmas; megtekintésre méltó a katonai alreáliskola, a vár, a melyet Jurisics Miklós 1532-ben a törökök ellen hősiesen védett, Kirándulás: a *Kálvária hegyre* (393 m.), az *Óházhoz* (609 m). Kún László alatt elpusztult várkastély nyomaival*), mindjárt mellette szép árnyas helyen a *Hét forrás*, a hét magyar vezér után elnevezve; a Gyöngyös völgyében *Leka*, félig romban heverő várkastélylyal, hol herczeg Esterházynak titkára régiségtárt kezd elhelyezni; a faluban a herczeg maga is szokott nyaralni. Kőszegről az *Irottkő* (883 m.) 3 óra alatt érhető el. Lékáról 2 óra alatt mászható meg, útba esik a herczeg csinos vadászkastélya, mely a csúcstól jó félórányira van. Kőszegről a jelzés piros, Lékáról kék.

Az Irottkőről a *Szarvaskőre* őserdőn át körülbelül 2 óra hosszat kell menni, kilátás egy helyen észak felé van, más helyen meg dél felé. A Szarvaskőről nemzeti szinü jelzés a Királykúthoz és Szalonakon át Tarcsára visz; a piros jelzés Üveghuttán, Góborfalván és Bányán át vezet Tarcsára, Lövőre és a Wechsel felé; a kék jelzés pedig *Borostyánkőre* mutatja az utat. A Szarvaskő felől nézve a borostyánkői hegycsoport igen szép látváuyt nyújt.

Borostyánkő legnagyobb nevezetessége az Egan család régi várkastélya, mely már a XIII. században létezett, mostani alakjában azonban 1610-ben épült fel. A kastélyból, annak verandájáról és a szomszédos Gerinczhegy ormáról nagyszerü kilátás nyilik. Tervben is van, hogy ez utóbbi hegycsúcsra kilátó tornyot emeljünk.

*) T. értekező ebben teljesen téved. Nem Kún-László, hanem ennek trónutódja, III. Endre király idejében (1291. február havában) a magyar országgyűlés ugyan kimondotta, hogy a Német-Ujváriak határszéli rablóvárai közbiztonsági tekintetekből lerontandók, s e határozatot mintegy szentesiteni látszott az Endre és Albert osztrák herczeg között ugyanez év augusztus havában létrejött békekötés egyik föltétele; de hogy a várak, a nevezetesen a k ő s z e g i ó-v á r lerontása akkor tényleg foganatosittatott volna, nemcsak nem bizonyos, hanem számos fenforgó körülménynél fogva teljesen hihetetlen. Csekély véleményünk szerint a kőszegi ó-vár — uraitól idők folytában elhanyagoltatva — a XV. vagy XVI. században enyészhetett el. (Szerk.)

De hogy járásunk német és horvát ajku népére mily megmérhetlen fontosságu már csak a fentebb emlitett okoknál fogva is, bizonyitásra nem szorul, arról fogalmat alkothatunk azok után, miket az uj törvény e részben elrendel.

„M. és V.“ után.

A vasárnapi munkaszünet.

A vasárnapi munkaszünet, — melyről évről évre annyit gondolkozott az egyház, az államok törvényhozása, a sajtó, a humanismus érzetével eltelt jeles férfiak s főleg akiket leginkább érdekelt, a betevő falatot verejtékükkel kereső társadalmi osztálybeliek — végre Magyarországon is törvénynyé válik.

Fontos intézkedés ez vallási, erkölcsi, társadalmi, közegészségi és közgazdasági szempontból, tekintve a korunkat jellemző telhetetlenséget, kapzsiságot és pénzvágyat, melynek hatása alatt elnémult a humanizmus. Tudjuk, érezzük, hogy a szakadatlan munka elcsigázza, kimeriti az embert, satnyul a nemzet, lecsenevészik az ifjuság, hanyatlik az erkölcs, de nem volt akaratunk, meg talán az az idő sem volt alkalmas a baj orvoslására. —

Végre meghozatott a törvény, mely egyik-másik iparnál gyökeres átalakulást fog előidézni, azért időszerünek tartottuk a törvényt — különösen iparosaink figyelmét hiván fel reá — a következőkben ismertetni:

1. §. Vasárnapokon a magyar szent korona országainak területén az ipari munkának szünetelnie kell.

Kivételt képez az üzleti helyiségek és berendezések tisztán tartásához és helyreállításához szükséges munka.

2. §. Az ipari munkának szünetelése legkésőbb vasárnap reggeli 6 órakor kezdődik és megkezdésétől számitandó 24 óráig tart.

3. §. A kereskedelmi miniszter fölhatalmaztatik, hogy saját hatáskörében rendeleti uton határozza meg azokat az iparnemeket, melyeknél azért, mert az üzem félbeszakitása lehetetlen, vagy a folytonos üzemben tartást a fogyasztó közönség, vagy a közforgalom igényei, vagy valamely hadászati, vagy egyéb közérdek föltétlenül megkövetelik, az iparmunka vasárnap is végezhető lesz. E rendelet megállapitásánál a belügyi és földmivelési miniszterekkel, Horvát-Szlavonországra nézve a horváth-szlavon-dalmátországi bánnal egyetértőleg jár el. —

4. §. Azoknál az iparágaknál, melyeknél az ipari munka az előző pont szerint vasárnapokon is végezhető lesz, köteles az illető iparmű az ily munkánál alkalmazott munkások olyatén fölváltásáról gondoskodni, hogy a munkások legalább minden hóban egy teljes, vagy minden két hétben egy fél vasárnapon munkaszünetet élvezzenek.

6. §. A ki az 1. 2. 4. §-okban foglalt határozatokat megszegi, kihágást követ el és 10 frttól 200 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

E kihágás a közigazgatási hatóságnak (1880. XXXVII. t.-cz. 41. §.) Horvát-Szlavon országokban az ott érvényben levő határozmányok szerint illetékes hatóságoknak hatáskörébe utaltatik.

A jelen törvény hatálya alá tartozó esetek (6. §.) csakis a törvény határozatai és abban megjelölt hatóságok által birálandók meg, és büntetendők.

Abban az esetben, ha valamely cselekmény ugy e törvény 6. §-ának, valamint az 1879. XI. t. cz. 55 §-ának határozata szerint is büntetendő, az eljárásra ugyancsak a jelen törvény 6-ik §-ában megjelölt hatóságok az illetékesek.

8. §. A jelen törvény a törvény- tárban való megjelenése napjától számitandó két hóra lép életbe és végrehajtásával a kereskedelemügyi és a pénzügyi miniszter, Horvát-Szlavonországok területére nézve Horvát-Szlavon-Dalmátország bánja bizatik meg.“

A régi czéhek idejében a vasárnapi munka szigoruan tiltva volt, az absolut kormány alatt pedig rendőrileg is ellenőriztetett annak betartása; csak korunkban nem törődtek azzal, kárára a valláserkölcsiségnek, sőt anyagi gyarapodásunknak is.

Mert tekintsük a vagyonilag és szellemileg egyaránt gazdag Amerikát és Angliát, melyeket a munka emelt igazi hatalmakká s hol a vasárnapi nyugalmat rideg szigorral megtartják; hol állunk mi kik, vasárnap is dolgozunk, azok mögött gazdaság, vallásosság, erkölcs és szabadság tekintetében.

Helyi és vidéki hirek.

— **Közegészségügy.** A város polgármestere mult szerdára összehivta volt a közegészségügyi bizottságot, hogy ez részint ujra alakuljon, részint pedig mindjárt véleményt mondjon a vörheces és kanyaró járványszerü fellépténél alkalmazandó óvrendszabályok fölött. A polgármester ur nyitotta meg az értekezletet, üdvözölve a husznál több tagból álló gyülekezetet s felkérve azt, hogy ujra alakulva „tekintélylyel“ biró elnököt válasszon. A bizalom Markovits Józsefet emelvén az elnöki székbe, ez a beérkezett kimutatásokból konstatálja, hogy a vörheces- és kanyaróbetegek száma egyre nő, minélfogva a hatóság a közegészségiügyi bizottság véleményét szeretné meghallgatni a teendő intézkedések, s nevezetesen aziránt, vajjon nem forog-e fenn annak a szüksége, hogy az iskolák rövid időtartamra bezárassanak. A bezárás, legalább az alsóbb osztályok bezárása mellett nyilatkozik a városi és más két orvos, de ellene vannak a katolikus és protestans elemi iskolák igazgatói, mivel, habár járványszerüen is lépett fel a baj, a betegségnek sulyos befolyása nincsen. A tárgyhoz többen szólottak pro és contra, mig végre szavazás döntött, tizenhárom kimondván, kilencz ellenében, hogy az iskolák bezárása fölösleges.

— **A sorozás eredménye.** Kőszeg városából 113 felhivott hadköteles közül besoroztatott a közös hadsereghez Zwaller János, Zerthofer Mihály, Güntner József, Johanszky Gusztáv, Szuklics Endre, Mayer Károly, Torda József, Weber Ottmár (1 éves önkénytes,) Farkas Gyula, August Ferencz, Pezelits Ferencz, Schlapfer Antal 1-ső korosztályból; Kovács Gyula Béla, Lauringer Elek, Töpfer Sándor 2-ik korosztályból; Koczor Samu az 1-ső korosztályból a közös hadsereg póttartalékába; Wohlmuth Frigyes a honvedségbe. A járásból megvizsgáltatott 485 állitás-köteles; az ujonez jutalékra besoroztatott, és pedig: az ajánlás és beosztás fentartása mellett 80, a honvedséghez 11, a hadsereg póttartalékába 31, a honvédség póttartalékába 2, felülvizsgálatra küldetett 6.

— **Böjti zene.** A helybeli zenekar megreszkirozta, hogy a böjtben is mulattassa a Struczbeli vendegeket. Uj műsorral állott elő a mult vasárnapon é. jól adta elő az egyes zenedarabokat, de hallgatóság nem igen került és a kevés sem volt kifarto.

— **Betörés.** Szerdára virradóra gyorsan szárnyra kelt a hir, hogy a város-körön lévő Haudley-féle füszeres és a császár-utczai Schwarz-féle szücs- és dohányáru üzletet az éjjel feltörték a a kézi és Wertheim-kasszákat kirabolták. A betöréses lopás furcsa körülmények között esett meg, amennyiben az erőszaknak alig maradtak nyomai és a tolvajoknak mindkét helyen kéznél állottak a kasszakulcsok. Mennyi a hiányzó pénz és kik vitték azt el, annak nehéz lesz a nyomára jönni.

— **Közgyülés.** A betegházi egyesületnek a mult vasárnapon volt az évi közgyülése, melyen, sajnos, igen kevesen jelentek meg. Az évi jelentésen kivül, mely a lapunk mult számában közlött „57. kimutatás“ részleteiből állott, határozattá lőn, hogy az egyesület alapszabályait a viszonyoknak megfelelően megváltoztatják és ezek megvitatására és fölterjesztésére a nyáron egy rendkivüli közgyülést hivnak össze. A választmányba egy kivételével, kinek helyére Németh Imre lépett, a régiek kerültek. Az irgalmas nénikék keresztényi önfeláldozó müködése felett a közgyülés igen dicsérőleg nyilatkozott.

— **Tüzoltó-ügy.** Mult vasárnapon tartotta önk. tüzoltó-egyesületünk a szokottnál valamivel több érdeklődés mellett évi rendes közgyülését. Miután elnök a megjelent tagokat üdvözölte és az ülést megnyitotta, az évi jelentés olvastatott fel — sajnos! — német nyelven. Folytatólag pénztáros számolt be az egyesületnek — a már e czélra kiküldött bizottság által is felülvizsgált és helyesnek talált pénztári állapotáról, mit a közgyülés is helyesnek találván, részére a felmentvény megadatott. Erre az eddigi tisztikar és választmány mándátumát letevén, ezek megválasztása következett. — Megválasztatott ismét egyhangulag az előbbi tisztikar, és választmány, kivéve Mahortsich Józsefet, ki helyett a választmányba Kehrn Antal választatott. Nem valami megnyugtató, hogy e humánus és az emberi élet és vagyon biztositására feltétlenül szükséges egyesületbe is az egyenetlenkedés szülte közöny csempészte be magát, minek folytán legtöbb nehézséget okozott a már jó félév óta üresedésban levő főparancsnoki állás betöltése, holott egy tüzoltóegyesületnek ez az éltető rugója, mindene. Maig sem találkozván e diszes állásra alkalmas uri egyén, Major János prépost-plébános ur felszólalása folytán a főparancsnoki állásra ideiglenesen Porpáczy János rendőrkapitány választatott meg. Bár szünnének meg e surlódások, s üdvözölhetnénk e diszes álláson mielőbb egy ambiciozus s az egyletbe uj életet lehelő derék főparancsnokot.

— **Uj igazgatósági tagok.** A kőszegi takarékpénztár közgyüléséről hozott mult számbeli közleményünkből két ujonnan választott igazgatósági tag neve tévedésből kimaradt. Ezek Küttel István, és Sziklai János, kik mint a régiek, majdnem egyhangulag választattak meg.

— **Mérleg.** *A kőszegi által. takarékpénztár* XV. évi üzletének kimutatása és mérlege fekszik előttünk a mult 1890 évről. Vagyon: Pénztári készlet 1890. évi deczember 31-én 16670 frt 40 kr. Jelzálogi kölcsönök 241523 frt 35 kr. Értékpapirok utáni előlegek 5722 frt Váltók 112583 frt 6 kr. Betétek más hitelintézeteknél

---

Borostyánkőn nemcsak a természet bájaiben gyöngyörködhetik az utas, hanem két jó vendeglőben a testet is kellően ápolhatja. Ez a helyet nyaralóknak is nagyon lehetne ajánlani. Felemlitendő, hogy egy ottani müesztergályos szerpentinből rendkivül csinos tárgyakat farag. Borostyánkőről Ausztria hegyei felé fordulhatnánk, de ezúttal *Tarcsa* vidékére forditjuk lépteinket.

A Fehérpatak völgyében felkeressük a nagy antimonbányát és gyártelepet, melynek főnevezetessége az antimonkohó, állitolag unikum. Jobban délre menvén *Szalonak*ra jövünk, régi várkastélylyal, várromokkal és vizvezetékkel. A város fekvése igen szép.

A tarcsai völgyben van: *Máriafalva*, újonnan renovált szép temploma a XV. századból való; *Gyimótfalva*, ifj. gróf Batthyány Károly és családjának várlakával és nem nagy, de szép parkjával. *Tarcsa* gyógyfürdő, mely a fővárosi közönség előtt nem ismeretlen, újabb épitkezések és javitások által igyekszik a még mindig növekvő bizalomnak eleget tenni.

A villámosi völgyben a völgytorok kezdetén *Villámos* van, és onnan délre *Felső-Lövő*, evangelikus tanitóképző-intézettel, középiskolával és finevelő-intézettel, melynek az ország minden vidékeiről vannak növendékei, különösen szép számban (20-on felül) Budapestről is. Az idén hideg fürdőnek megnyitásán fáradozunk, hogy így a növendékek és évről-évre nagyobb számban itt nyaraló idegenek igényeinek megfeleljünk. Különben mezővároskánk Tarcsához is csak fél órányira van. Székhelye a Vasvármegyei turista-egyesületnek (a Magyarországi Kárpát-Egyesület Vasmegyei Osztályának.)

A Cziklin völgyben van *Rétfalú*, a felső-lövői erdei vendéglő, *Alsó-Lövő*, *Eőri-Szent-Márton*, *Német-Cziklin*, *Eőri-Sziget* és *Sáros-Szék*. A Pinka mellékén van: *Pinkafő*, igen szép iparral s meglehetős olcsó és kellemes élettel. *Rödön*, zöldségtermeléssel. *Felső-Eőr*, a járás főhelye; bicsakgyártásáról is nevezetes. *Alsó-Eőr* összeépitve a németajkú *Vörösvárral*, mely utóbbi helyen gróf Erdődynek, egyletünk védelnökének igen szép kastélya és parkja van.

Balról a dombon *Németh-Szent-Mihály* van; onnan délre *Gyepűfüzes* gróf Erdődy kastélyával és angol kertjével. Már a Vashegyen túl van *Németújvár*, *Körmend* (herczeg Batthány kastélyával és pompás várkertjével, amúgy is igen kellemes város), *Csákány* (gróf Batthyány Zsigmond- varlakával és parkjával), *Szent-Gotthárd* (a cziszterczistarend régi zárdajával), mindjárt melette az 1664. évi csatatér és már a határon túl Stajerországban a regenyes fekvésű *Riegersburg*.

Azon községek, melyek turistaforgalmunk központjává lehetnek, következők: Kőszeg, Rohonez, Leka, Borostyánkő, Tarcsa, Felső-Lövő, Szalonak, Pinkafő, Felső-Eőr, Vörösvár és a Vashegy mellett Német-Szent-Mihály, Sámfalva és Óvár.

A mult év turistaforgalma leginkább Tarcsára, Borostyánkőre, Felső-Lövőre és Villámosra szoritkozott. A vendégkönyvek számszerint feltüntettek: Tarcsán fürdővendégek száma 830 (turisták forgalma nem volt kimutatva!); Borostyánkőn az alsó vendéglőben 530, a várkastélyban 375, összesen 905 (a felső vendéglő nem küldte meg a vendégkönyvet!); Felső-Lövőn a nagy vendéglőben 220, az erdei vendéglőben 158, összesen 378; Villámosán 63; Rohonczon 7; Gyimótfalván 17; összesen 2197. Természetesen ezen adatok sok tekintetben hiányosak, minthogy sokan nem irták be neveiket a vendégkönyvbe.*)

Legérdekesebb pont talán *Borostyánkő* volt. Legalább annak vendégkönyve is tanúságot teszen arról, hogy a nyári vendégek ott igen jól érezték magukat. Egy konstantinápolyi turista — bizonyosan nagyon elkényeztetett ember — azt irta ugyan be: „Bernstein gefällt mir sehr, aber der Bosporus noch mehr“; de igen számosan meg oda nyilatkoztak, hogy úgy a természet szépsége elbájolta őket, mint a vendéglők is kitettek magukért. Remélni lehet, hogy a turistaforgalom emelkedésével mindenütt a vendéglők is majd törekednek magasabb igényeknek megfelelhetni, még azokon a helyeken is, a hol eddig talán még kivánni valók vannak.

Vasvármegye a történelem tanúsága szerint gyakran látott területen vándornépet. Még Krisztus születése előtt kelták és bojok laktak itt. Körülbelül Krisztus születése idején a rómaiak foglalták el a vidéket. A III. és IV. században a vandálok jártak itt, sőt le is telepedtek. Ugyanezek a IV. század a quádokat, származtokat és hunokat is látta itt. Az V. században hunok, keleti gótok és rugiak, utóbb pedig a VII. században a longobárdok és avarok találtak itt új hont; az utóbbiak még a VIII. században is itt voltak. Borostyánkő vidékén a lakosság typusa mai napság is még olyan, hogy már többen azon véleményre jutottak: nem germanizált avarok ivadékai laknak-e itt?! A IX. század elején a keresztényekké lett avarok mellett németek és szlávok telepedtek e vidéken le; a németek részben frankok, részben bajorok voltak s bizonyára nagyrészt elődei a mai hienczeknek. Állandóan magyar birtokká vidékünk csak a X. század elején lehetett. Az ezen vidékre való bevándorlásnak a honfoglalás nem vetett véget. Biztos tudomásunk van róla, hogy németek Szt. István idejében jöttek e vidékre, mely Gizella királyné menyasszonyi ajándékához tartozott; bevándorlások történtek a XI., XII. és XIII. században is. Az utolsó tömeges bevándorlások a reformáczió után lehettek, midőn a stájerországi protestánsok egy része gróf Batthyány vasmegyei birtokain talált biztos menedéket. Igen kelletlen vendégei lehettek a vidéknek a tatárok és törökök.

Az itt járt és lakott népeknek vidékünkön meg is maradtak a nyomai. A keltáktól megmaradt p. o. a Rába szó; a rómaiaktól Olad, Sabaria stb., valamint számtalan érdekes régiség, mely a szombathelyi püspöki vár régiségtárában van elhelyezve. Régi sirdombokkal a vidék erdei még most is telvék.

A magyarságnak még azon a vidéken is van nyoma, a hol a lakosság jelenleg német vagy horvát. Úgy két egymástól távol eső helyen (t. i. a felső-eőri és a né-

*) Lásd: Turisták Lapja. 1890. évf. 163. lap.

15565 frt. Segélyegylet 7338 frt. Kamatai 56 frt 44 kr. 153 drb. kőszeg-szombathelyi vasuti elsőbbségi részvény á 100 frt 15300 frt. 5000 frtos 5% magy. papirjáradék á 99·35 4967·50 és á 99·40 4970·— össz. 9937 frt 50 kr. 1000 frtos 5% magy. jelz.-hit.-bank á 955·— 955·— 5000 frtos 5% magy. papirjáradék á 1020.— 5109·— össz. 6055 frt. 6000 frtos 4% magy. regále váltság kötvény á 94.50 össz. 5670 frt. 753—754. számu házak értéke 31000 frt. Házbér 95 frt. Perköltségi előlegek 1036 frt 89 kr. Tűzkárbiztositási előlegek 114 frt 53 kr. Kamathátralékok és pedig: a) kölcsönök után 5877.03. b) előlegek 80.39, c) értékpapirok után 959.67 össz. 6917 frt 9 kr. Bélyegkészlet 60 frt 21 kr. Nyomtatványok 50 frt. Irodai felszerelések 300 frt. Összesen 475994 frt 47 kr. — Teher: Részvénytőke 25000 frt. Tartalékalap 10778.70, Nyugdijalap 4216.74. 5 százalékos betét 398225.43 össz. 413220 frt 87 kr. 4 százalékos betét 5476 frt 85 kr. Kamatok 1890 deczember 31-ig 9611 frt 53 kr. Ezek utáni 10% tőkekamatadó 961 frt Segélyegyleti hetibetétek 14483 frt 50 kr. Kamatai 1890 deczember 31-ig 540 frt 42 kr. Fel nem vett osztalék 52 frt 50 kr. Előre fizetett kamatok és pedig: a) kölcsönök után 1982.33, b) váltók után 1437.42, c) előlegek után 19.86 össz. 3439 frt 61 kr. Tavalyról előirt nyeremény 246 frt 97 kr. 1890. évi tiszta nyeremény 2961 frt 7 kr. Összesen 475994 frt 47 kr.

— **Stacioszentelés.** E hó 19-ikén szt. József napján fognak a helybeli, a hivek felajánlott fillereiből diszesen elkészitett kálvária-stáciok beszenteltetni. A szentelési szertartást M á t z Norbert a szombathelyi szt. ferenczrendiek kolostorfőnöke fogja végezni, miután egyedül a szt. ferenczrendiek egyetemes rendtartomány és kolostorfőnöke, valamint a kolostorfőnök megbizásából a rend egyes tagjai birnak felhatalmazással ezen szentelés szertartásainak elvégzésére. Ugyanakkor a szent beszédet G ö t z Szolán a szombathelyi ferenczrendiek kolostorának vikáriusa fogja tartani.

— **Halálozás.** Aki annyi embert kisért ki a kőszegi temetőbe, az most végre maga is odakerült pihenni. I r t z i n g József, a katolikus plebánia-templom 43 éven át volt sekrestyése, csütörtökön viradóra 71 éves korában elhunyt. Temetése tegnap délután ment végbe nagy részvét mellett.

— **Olvadás.** A meleg légáram szépen elbánt a város utczáin heverő piszkos hó- és jégkéreggel. Eltuszkolta a Gyöngyös felé, mely a hegyi hólétől is növesztve, derekasan árad. A folyómenti helységeknek az áradat ugyan nem fog sok alkalmatlanságot szerezni, de jaj a nagyobb vizek körül lakó embereknek, ha az olvadás olyan rohamos és tartós marad. Óvja az ég országunkat nagyobb vizáradásoktól!

— **Hernyozás.** Nemcsak a mult évben volt sok hernyófészek a gyümölcsfákon, hanem az idén is meg vannak velök rakva gyümölcsfáink. Aki azt hiszi: a hernyófészkek lakóit a kemény tel hidege megvette, keserüen fog csalódni azon tapasztalásán, hogy a tavasz nyiltával a falánk hernyócskák életre ébredve lekopasztják majd a zöldelésnek induló fákat, mint ezt a hanyag vagy tudatlan kertbirtokosok sajnosan tapasztalhatták a mult években, s ezzel a gyümölcstermelés lehetősége meghiusul. Tanácsunk tehát az, hogy a gyümölcsfa-birtokosok fáikat, nevezetesen pedig alma-, szilva-, kajszinbaraczkfáikat stb. a hernyófészkektől minél előbb megtisztitani siessenek.

---

met-újvári járásban!) van két Cziklinpatak, két Cziklin-rét, az egyik helyen Cziklin-erdő, két Cziklin-község, és a hol az egyik Cziklinpatak a Pinkába ömlik, van Sárosszék községe, melynek német neve Kotheziken. Cziklin világos, hogy annyit jelent mint székely. Az ország nyugati határszélének őrei tehát úgy látszik valamikor szintén székelyeknek neveztettek. Utóbb bizonyosan őröknek, illetőleg lövőknek mondták őket; nem hiába viseli a vidék még máig az *Őrség* nevet, még pedig nemcsak a megye észak-nyugati részében, hanem annak déli vidékén is.

Az érintettekből látni, hogy vármegyénak területén még sok a kutatni való. A főurak és egyes községek levéltárai, a sok helyen létező romok, fennálló régi templomok és más épületek, temetkezési helyek, népszokások stb. stb. mindannyian vonzó dolgok a tudományos kutatóra nézve. Tehát a komoly tudós is talál nálunk kedves munkát, ha a népvándorlás turistáinak nyomdakait követi.

De előadásomból talán méltóztattak azon meggyőződést meriteni, hogy videkünkön a modern turista is jól érezheti magát — akár csak rövid időre jön ide, akár huzamosb ideig nyaral itt. Kies hegyi vidékünk, kellemes életviszonyok, számos helyről szép kilátás, jó levegő, kitünő ivóviz: mindezek olyan előnyök, melyekkel vármegyénk nagy része az ide fáradozóknak kedveskedhetik.

Legyenek meggyőződve, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, hogy azon a vidéken, hol 400 évvel ezelőtt az ország nagy királya oly jól érezte magát, önök is mint turisták és nyaralók szivesen látott vendégek leeznek s jól fogják ott magukat érezni.

Isten hozza minél nagyobb számban!

(Felső-Lövő.)

Ebenspanger János.

— **Táncz- és illemiskolát** nyit e hó 10-én R e c h n i t z József táncztművész a bálházban. Az öt hetes tanfolyamra d. e. 11—12. és d. u. 3—5-ik jelenkezbetni az illető tanitónál, aki a Krügel-féle házban lakik. Egyéb értesitések lapunk mai számának hirdetési rovatában foglaltatnak.

— **Csevegés a hétről.** Egész néparadat boritotta a héten a város utczáit; az ujonczozás sodort ide annyi embert. Rekruták kiséretében férfiak, asszonyok, leányok fogták körül a bálházat, mert mindegyiköknek akadt ott dolga. A rekruták a mérték alól kikerülve szivszorongva lesték a „tauglich-“ vagy „untauglich“-ot, a népcsoportok meg odabünn fogadták a kedvező vagy kedvezőtlen hireket. És ez mind csendben történt. Nem olyan most már az a katonásdi, mint régente, mikor egész évtizedre szólott a behivás; ezért nincs is ma már annyi jussa a rekrutának, mint valaha. Akkor értelme volt az ő sirva vigadásának, ma azonban az olyan egész nevetség tárgya. Meg is sokalták a hatóságok ezt a mesterségesen üzött dorbézolást és lármát, és egyszerüen eltiltották. Nagyon helyesen! Tartsa meg az a katonává lett legény virtusát a barukkulásra; a púpos és sánta népség pedig ne hiresse el magával, hogy ő katonának termett.

* *

A kinek Wertheim-kasszája van és benne pénze, az legyen résen, mert tolvaj urak járnak a városban, akik, ha megtalálják a kulcsot, könnyen odaférközhetnek az aprópénzhez. Ha pedig odaférnek, akkor el is viszik, mert ők sem bolondok, hogy megvessék a pénzt, ha mintjárt apró is. Legjobb, ha tőkepénzeseink s az üzletemberek kicserélik t ű z á l l ó szekrénykéiket a t o l v a j á l l ó v a l minőt a rendőrség talált fel.

* *

Sok most Kőszegen a beteg gyermek, amiért a doktorok be akarták csukatni az iskolákat. Igen ám, de ezek meg n e m találták meg a kulcsot és előbb a közegészségügyi bizottság ablakán koczogtattak. A zajra aztán felébredtek a gazdák és kimutatták, hogy amint kulcs nélkül nem lehet nyitogatni, ugy becsukni sem lehet — még iskolát sem.

— **Beküldetett.** Tekintetes szerkesztő ur! Kötelességemnek tartva elmaradásom okáról értesiteni, bátorkodom soraimmal felkeresve, ujból felkérni, hogy kegyeskedjék becses lapjában a n. é. közönséggel tudatni, miszerint tervbe vett előadásomat Kőszegen folyó hó 10-én kedden okvetlenül meg fogom tartani. Késedelmem oka csupán abban rejlik, hogy előadásaimat mindenütt meg kellett ismételnem. Szives jó indulatába ajánlva magamat. stb. Zala-Egerszeg. 1891. márczius hó 5. B. P o l g á r G y u l a.

— **Műkedvelő növendékpapok.** A *Győri Közlöny* egyik utóbbi számában olvassuk, hogy a pannonhalmi növendékpapság mennyire kultiválja a zenét és éneket. Roszmanith Rikárd perjelnek február elején tartott névünnepe alkalmával zene- és énekestélyt rendeztek, melynek műsorából kettő tünik ki. Az egyik az, hogy a fiatal műkedvelők igazi műizléssel is birnak és a fenti lap szerint igazi preczizitással adták elő az egyes darabokat; másodszor pedig, hogy az egésznek éltető lelke és a legnehezebb hegedűrészletek előadója fiatal földink: E n g l Guidó (István) IV. éves hittanhallgató. A tisztelendő ur zeneegyesületünk hegedű iskolájának szorgalmas tanitványa volt, ki az iskolában tanultakat később is folyton gyakorolta, szóval tovább képeste magát a hegedűjátékban. Ma már igen szépen játszik és azért nem csodáljuk, ha a pannonhalmi előkelő társaságot bámulatra ragadta.

— **Tanügyi lapunk.** A „Vasvármegyei Tanügy“ februári havi száma a következő tartalommal jelent meg. A birtok balhatásai, Ebenspanger Jánostól, Nőnevelés, Vigyázó, Menyérttől, A hold, Szavcsuk Józseftől Olvasmányok 1.—V. osztályok számára, Irodalom Vegyesek. A lapot Seemann Gábor polg. fiuiskolai igazgató igen ügyesen szerkeszti, ára egész évre 1 frt.

— **Kinevezés.** Király ő felsége apénzügy minister előterjesztése folytán, Kissni F. József I. o. p. ü. titkárt és szombathelyi pénzügyigazgató helyettest Vasvármegye területére pénzügyi tanácsosi minőségben és illetményekkel pénzügyigazgatóvá nevezte ki.

— **Küszöbön álló kinevezés.** A szombathelyi városkapitányi állás kinevezés utján lesz legközelebb betöltve. A pályázat márczius hó 15-én jár le, s igy a jövő hóban már be lesz töltve e fontos hivatal. A város képviselő-testülete a mostani városkapitány: ifj. Lankovics József mellett nyilatkozott, s igy remélhető, hogy ha egyéb nyomós okok ennek utját nem állják — főispán ur ő méltósága a város ohajat figyelembe fogja venni.

— **Eljegyzés.** H e r b s z t Géza felső-őri szolgabiró, tartalékos hadnagy, márczius 1-én jegyezte el özv. Sövegjártó Mórné kedves, mivelt lelkü leányát, Baracz Nelli kisasszonyt.

— **Köszönet-nyilvánitás.** A vasmegyei részvény takarékpénztár 40 frt. ajándékozott a vasmegyei 1848/9-ik évi elaggott és munkaképtelen honvédek segélyzésére. A fiatal intézet e nagylelküsége nem szorul dicséretre; s csakis hálás köszönetet mond e nemes tettért

Bardosy Sándor.
a 1848/9. évi honvéd segélyegylet pénztárnoka.

Farkas István.
1848/9. évi honvéd segélyegylet elnöke.

— **Hirdetmény.** A nagym. m. kir. kereskedelemügyi miniszter f. é. 80824/VI. 1890. sz. a. ezen kamarához érkezett beirata szerint 1892. évi november 15-én Bráziliában Santo Pauloban az amerikai kontinentális kiállitás fog megnyittatni. A kiállitás rendezése és kivitele a braziliai egyesült államok bankjainak, elnökének vezetése alatt álló egy bizottságra bizatott s a kiállitási költségek fedezésére szükséges négy millió arany forintnyi tőke egy részvénytársaság által biztosittatott. A bráziliai kereskedelmi minister a kiállitandó tárgyak számára már is teljes beviteli vám és szállitási dijmentességet biztositott. A kiállitás első sorban ugyan amerikai termékek bemutatását czélozza, azonban azon europai államoknak melyek abban részt venni kivánnának, a bizottság legujabb határozata szerint e részvétel kivánságukra lehetségessé fog tétetni: Erről az érdeklődők oly hozzáadással értesittetnek, hogy közelebbi értesitések vannak felsőbb helyről kilátásba helyezve, melyeket a kamara annak idején közzétenni fog. Sopron, 1891. február hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— **Hirdetmény.** A mélt. kereskedelem ügyi magy. kir. minisztérium f. é. február hó 23-án 11.204/111. sz. a. kelt rendeletével megengedte, hogy Vasvármegye területén levő Vasvár nagyközségben a f. é. márczius 15-en illetve junius 13-ára eső országos vásárok ez évben kivételesen márczius hó 16-án illetve junius 15-én tartassanak meg. Sopron, 1891 február havában.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— **Meghaltak** február hóban: Wagenhoffer Mária, szőlőmives gyermeke, 14 napos, r. k., rángógörcs. — Güntner János, ács, 36 éves, r. k., tüdőlob. — Artner szül. Holler Mária, cseléd, 44 éves, r. k., tüdőlob.

Közgazdaság.

A borok jellegéről.

Dr. Kosutány T-tól.

A chemiai analsis alkalmával rendszerint a borok szesz-, sav-, extract-tartalmát, kivételesen azok czukor-, glycerin-, eczet-, sav-, kénessav- stb. tartalmát szoktuk meghatározni; ezen alkotórészek ismerete fölöttébb érdekes és fontos ugyan, de a chemiai analysis segélyével nem tudhatunk meg a borról annyit, mint a mennyire szükségünk volna. Hiszen képzelhetünk akár száz bort ugyanazon szesz-, sav-, extract-tartalommal, amelyek azonban izükre, szagukra, bouquetjukra, egyszóval jellegükre fölöttébb különböznek egymástól, s a különbség oly feltünő, hogy nem is kell, hogy valamely borismerő izlelje meg őket, a különbséget bárki is azonnal észreveszi; ez az, ami a borok értékét adja meg, — ez az, hogy a valódi somlyait sokkal drágábban fizetjük, mint a hasonló chemiai összetételü másfele bort, — ez különbözteti meg a valódi tokajit a mazsolaszőlőből készült mesterséges aszútól, mely ha ugyanannyi szeszt, savat, czukrot stb, tartalmaz is, mint a valódi: attól annyira különbözik, mint a cseh gyémánt a valódi gyémánttól.

Sajnos, hogy a borok jellegét adó anyagokat mai napig még nem ismerjük; ezen anyagok ugyanis oly parányi mennyiségben vannak a borban, hogy ez idő szerint nemcsak hogy mennyiségüket sem tudjuk meghatározni, de még mivoltuk felől sem vagyunk tisztában. Ha mindazonáltal ezen anyagokról és azok képződéséről ehelyütt nézetet koczkáztatok, ezt csak azért teszem, mert némi támpontal e tekintetben mégis rendelkezünk már, s a dolog fontossága mintegy megköveteli, hogy ezen dolgok, ha nem is egészen szabatosan ismeretesek, tárgyalás alá vonassanak.

Mindenekelőtt kimondhatom, hogy a borok charakterét adó anyagok részint már a mustban lelhetők, részint pedig az erjedés alatt és után képződnek. Az előbbieket primaer, az utóbbiakat rövidség okáért secundaereknek nevezem.

A primaer anyagok az időjárás, a napfény, a talaj, a szőlőfajta, a mívelési mód, a trágyázás stb. összeműködése folytán keletkeznek.

Ezek az okai, hogy ugyanazon szőlőbirtokon a különböző évjáratokban különböző minőségü borokat nyernek; hogy ugyanazon évben a fekvés szerint jobb és kevésbé jó bor terem; hogy a furmintot, ha akárhová viszik is, abból tokaji bor csak Tokajban terem.

(Folytatása következik.)

Irodalom.

— **Sirisaka Közmondások Könyvéről.** Bizonyára emlékeznek még t. olvasóink azon szép és érdekes ismertetésekre és birálatokra, melyek az elmult polgári év második felében S i r i s a k a Andor pécsi tanitónak, (ki bár még fiatal ember, de már is az első rangu népirodalmi irók körébe küzdötte föl magát) — a „Magyar Közmondások Könyve“ czimü jeles munkájáról jelentek meg a honi magyar lapokban. A tehetséges és vasszorgalmu szerző e művéről lapunkban már több izben megemlékeztünk. Most ismét erről akarunk szólani. Ugyanis nevezett iró, ki egyuttal e műnek kiadója is egyszersmind, a könyvéről megjelent ismertetéseket és birálatokat („A sajtó itélete“ cim alatt) betürendes kivonatban utánnyomatta s azt megrendelési felhivás kiséretében beküldötte mindazon tanintézeteknek és magánszemélyeknek, kikről föltehette, hogy e valóban terjesztésre méltó s hézagpótló könyvét esetleg pártolni fogják. Lapunk szerkesztőségét is felkérte, hogy e munkája ügyében ismét felszólaljunk. Mi e megkeresésnek annál is inkább hajlandók vagyunk eleget tenni, a mennyiben tényleg már több izben meggyőződtünk arról, hogy nevezett fiatal irótársunk és szellemileg barátunk minden tekintetben megérdemli nemcsak a tanitók, tanárok, papok irók és szónokok, hanem általában az egész művelt közönség rokonszenvét és pártolását egyaránt. Ezen legutóbbi munkája által kettős okból is megérdemli, hogy személyével, illetőleg hangya-szorgalommal szerkesztett könyvével kissé hosszasabban foglalkozzunk. Megérdemli a szép tehetségü s valóban jeles szerző teljes elismerésünket először azért, mert oly hézagpótló s kitünő munkával gazdagitotta irodalmunkat, a melyhez hasonlót e szakban hiába keresünk (a bölcs és tudós akadémikusok ilyen fárasztó s testet-lelket ölő munkától irtoznak!); megérdemli másodszor az elfogulatlan magyar sajtó általános jóindulatu pártfogását azon tette által is, hogy e művének árát — daczára, hogy az eddigi bevételei — mint ő azt velünk tudatja — még most sem fedezik teljesen tetemes nyomda-költségeit — és mégis a 22 ivre (LXX és 280 lapra) terjedő csinosan és izlésesen kiállitott könyvének árát 2 forint bolti árról — bérmentes szétkül-

dással — 1 frt 20 krra szállitotta le, nehogy nyerészkedési vágygyal gyanusitsák, hanem ellenkezőleg: hogy ez által az amugy is nagy közkedveltségnek örvendő vaskos könyve még könnyebben megszerezhető s igy még nagyobb körben elterjeszthető legyen. — Sirisaka kérésére tudatjuk még t. olvasóinkkal, hogy több tekintélyes tanférfiu és nyelvész kivánatára, illetőleg hozzáintézett tanácsára — kikkel állandó szellemi összeköttetésben, levelezésben áll a szerző — a szóban levő terjedelmes munkájának egy részét — mely magában teljes egészet képez — külön lenyomatban is kiadta: „Tanulmány a közmondásokról“ czim alatt. Ezen, 88 lapra terjedő s a nagy mű elejét s végét képező igen tanulságos és érdekes füzet árát oly csekélyre szabta — egy példány bérmentve csak 33 krba kerül, — hogy azt a legszerényebb anyagi viszonyok közt is minden művelt ember megszerezheti. Megjegyezzük még, hogy a „Magyar Közmondások Könyvé“-nek 2 frt s az utóbb emlitett u. n. külön lenyomatnak 50 kr. példányonként a bolti ára; továbbá, hogy az emlitett vaskos műből igen diszes bekötött példányok is kaphatók szerzőnél 3 frtjával. — Minden művelt ember s irodalom pártoló szives figyelmébe ajánljunk szerkesztő kiadónak e könyvéről e boni lapok birálataiból összeállitott nyomtatványát, melyből a t. olvasó meggyőződik, hogy az 1890 ben a magyar nyelven megjelent 633 hirlap és folyóirat nagy és tekintélyes része igen kedvezően nyilatkozott Sirisaka e könyvéről, Ezt bizonyitandó, szerző mindazoknak, kik őt e tárgyban megkeresik, szives készséggel beküldi a szóban forgó könyvéről szóló birálatok utánnyomását. Különösen a tanárok, tanitók, a papság s általában az irók és szónokok vehetik nagy hasznát e munkának. Könyvtárak részére nem is ajánljuk, mert azt hiszszük hogy már eddig is a legtöbb helyen ott találnók e művet. — Levelezéseknél és posta utalványon eszközlendő megrendeléseknél elegendő ily czimezés: Sirisaka Andor tanitó, Pécs (Baranyamegye.)

Nyilt-tér.

Nyers-selyemruha szövetet egy öltözetre 10 frt. 50 krért valamint kitünőbb minőségüt is szétküld vám- és vitelbérmentesen Henneberg G. udvari szállitó gyári raktára Zürichben. Minták postafordultával. „Levelekre Svájczba 10 kros bélyeg ragasztandó“.

Felelős szerkesztő: *Wittinger Antal.*
Kiadó-laptulajdonos: *Feigl Gyula.*

Az uj-fürdő

vendéglője és fürdője, együtt vagy külön is bérbe adandó. Bővebbet a jelenlegi tulajdonosnál.

2655/890.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kőszegi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy **Roth Sándor** végrehajtatónak, özvegy **Csögör Mártonné**, ugy **Csögör Márton, Csögör Rozina Csögör Erzsébet**, özv. **Jánossa Gyuláné, Csögör Zsuzsanna** férj. **Tomka Károlyné** és **Csögör Samu** végrehajtást szenvedő elleni 600 frt. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a kőszegi királyi járásbiróság területén lévő **Kőszeg** határában fekvő a kőszegi 708 sz. tjkvben A. † 1318 hr. 780 népsorszám félházra 576 frt. a (6700–6701) hr. gesztenyésre 136 frt. a (6813—6814) hr. szőlő és gyümölcsre 330 frt, a kőszegi 756 sztjkban A. † 1436 kr. káposztásra 25 frt, — végül a kőszegi 1775 sz. tjkvben A † (6679—6699) hr. gesztenyésre 134 frtban ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fenntebb megjelölt ingatlanok az

1891. évi april hó 3-ik napján délelőtt 10 órakor alulirt biróság helyiségében

megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881: LX. törvényczikk 42. §-aban jelzett árfolyammal számitott és az 1881-ik évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Kőszegen, 1890 ik évi november hó 19-dik napján.

A kőszegi királyi járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Dr. Saáry,
kir. aljárásbiró.

187.194/1891.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kőszegi kir. járásbiróság. mint telekkönyvi hatóság, közhirré teszi, hogy **Kovács Anna** és társai végrehajtatónak, **Moser Gottfried** és társai végrehajtást szenvedő elleni 1638 frt. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a kőszegi kir. járásbiróság területen levő **Léka** község határában fekvő, a lékai 772 sz. tjkvben, A. † 861 hr. rétre 16 frt. 50 kr., a 2/d hr. 156 hazsz. házra udvarra és kertre 500 frt., a lékai 796 sz. tjkvben A † 24 hr. összeirása sz. házra 903 frt. 10 kr., és a lékai 488 sz. tkvben. A † 1867 hr. szántóra 10 frt. 10 kr. végül a † 2195 kr. szántóra 3 frt 30 kr. ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az

1891. évi márczius hó 23-ik napján délelőtt 10 órakor Léka község házánál

megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándekozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis készpénzben, vagy az 1881 LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Kőszegen, 1891. évi február hó 9. napján.

A kőszegi királyi járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Dr. Saáry,
kir. aljárásbiró.

RECHNITZ JÓZSEF

tánczi skolája

Köszegen a bálház termében.

E legjobb hirü tánczískolában naponkint felvétetnek jelentkező tanulók és a modern összes tánczokban eddig utól nem ért módszer szerint tanittatnak.

A tanfolyam

kedden, márczius ho 10-én veszi kezdetét.

Beiratások eszközöltetnek lakásomon **Klügel-féle ház iskola utcza 47. szám.**

A kik már tánczolni tanultak, de nem érzik magukat elég jártasaknak, féldijjal vétetnek fel.

Rechnitz Jòzsef,
táncz művész.

SZABADALMAT

uj találmányokra

eszközöl bármily államban, továbbá elvállalja azok **fenntartását, védelmét** és **értékesitését.**

Réthy János

nemzetközi mérnöki- és szabadalmi irodája

Budapest, Ersébet-körut 14.

Ugyanott védjegyek belajstromoztatnak.

Szép minták magánvevőknek ingyen és bérmentve.

Eddig nem létezett **mintakönyvek** szabók számára bérmentetlen és csak 20 frtnyi betéttel, mely megrendelés után leszámitásba vétetik.

Öltözékeknek való kelmék.

Peruvien és Dosking a magas klérus számára, szabályszerü kelmék cs. és kir. **tiszti egyenruháknak, aggharczosok-, tüzoltók-, tornászok-** és **libériáknak, biliárd-** és **játékasztalokra** való posztó, (loden), vizhatlan **vadászkabátoknak, mosókelmék, utazópiaidek 4–14 frtig** stb. Aki olcsó, tisztességes, tartós, tiszta gyapjus posztóárúkat és nem olcsó rongyokat, melyek minden oldalról vevésre ajánltatnak és alig érdemesek a szabó ollójára, akar venni, forduljon

Stikarovsky Jánoshoz Brünnben

Ausztria-Magyarország legnagyobb posztógyára.

Fel milliónyi állandó raktárom- és világüzletemnél könnyen érthető, hogy sok maradék található; minden okosan gondolkozó ember beláthatja, hogy olyan kis maradékokból és szelvényekből nem küldhetők szét minták, mivel pár száz mintarendelések mellett rövid idő alatt mi sem maradna meg, és azért az tiszta szédelgés, ha posztóczégek mind a mellett hirdetnek maradék- és szelvénymintákat, mely esetben a mintaszeletek egész darabokból és nem maradékból valók; az efféle eljárás könnyen felfogható. — Maradékok, melyek nem tetszenek, átcseréltetnek, vagy a pénz visszaküldetik. A maradékok megrendelésénél a czim, hosszuság és az ár kiteendők. — Szétküldés utánvét mellett csak 10 frton felül bérmentve. — Levelezés német, magyar, cseh, lengyel, olasz és franczia nyelven.

Legnagyobb brünni szétküldési áruház Ticho Fülöptől,

Krautmarkt. 21. BRÜNN Rathhausgasse 17. sz.

Egy Maradék

Szétküld postautánvéttel vagy előfizetés mellett:

brünni posztó-szövetet, 3·10 méter, egy teljes férfiöltönyre, jó minőségben csak	frt	5.—
brünni posztó-szövetet, 3·10 meter, egy teljes férfiöltönyre, finom minőségben csak	frt	8.—
brünni posztó-szövetet, 3·10 meter, egy teljes férfiöltönyre, legfinomabb minőségben csak	frt	10.75
brünni posztó-szövetet, fekete szinben, 3·10 m., egy salon-öltönyre, igen tartós, csak	frt	9.—
2 meter, egy felöltőre, a legujabb szinben és szövetnemben, csak	frt	6.—
mosható kártolfonal, (mosásért biztosittatik), a legujabb dessinben és szinben, 6·40 m., egy teljes férfiöltönyre, csak	frt	3.—
Egy maradek lenvászon, czérnázott áru, mosható és csodálatos minta, 6·40 meter, egy teljes férfiöltönyre, csak	frt	4.—
Egy vállravető, czérna, 9 negyed hosszu, frt 1.20; tiszta gyapju, 10 negyed hosszu	frt	4.—
egész fekete, selyemállal (Cachemir kendő gyászra	frt	4.50

Női ruha-szövetek

mindenféle szövő nemben, kivitelben és szinben, a legujabb és legdivatosabban a tavaszi és nyári időszakra 1891/92.

Egy egész öltözet dupplaszéles,

jó minőségben	10 meter	frt	3.50
jobb „	10 meter	frt	6.—
finom „	10 meter	frt	8
finomabb minőségben tiszta gyapju	10 meter	frt	9.—
legfinomabb minőségben tiszta gyapju	10 meter	frt	13.—

franczia áru.

Fekete Cachemir,
lengyel készitmény, sima, csikos vagy virágos:

1 öltözet 10 meter, sima	frt	4.50
1 öltözet 10 meter, csikos	frt	5.50

a legfinomabb nemben.

Angol Zephyr (vásznak),
legfinomabb és legalkalmasabb házi és utczai öltözéknek. **Uj!!**

1 egész öltöny Ia, 10 meter	frt	5.50
1 egész öltöny IIa, 10 meter	frt	4.—

Franczia Voiles
(Satins),
mosásra biztositék.

Egy teljes ruha
10 meter:

jó minőségben	frt	2.80
finom „	frt	3.50
legfinomabb minőségben	frt	4.50
atlasz-minőségben	frt	6.—

Jute-függöny
török minta, egész hosszában

első minőség	frt	3.50
második minőség	frt	2.50

Tunis-függöny
aranynyal átszőve, gyönyörü csikossal és bojttal ellátva, teljes hosszában, mindenféle szinban - - frt 4.50

Egy garnitura,
két ágy- és egy asztalteritő

jute-ből	frt	3.50
ripsből	frt	4.50

Manilla-futószönyeg,
igen tartós,
egy maradék 10—11 meter - frt 3.40

Lennáruk:

Egy darab = 30 bécsi rőf.

ára darabonkint:

Rumburgi széklenn, 5/4 széles	frt	6.50
Rumburgi Oxford valódi szin Ia.	frt	6.50
Rumburgi „ „ „ IIa	frt	4.50
Chiffon, igen jó minőség á frt 4.50, 5.50, 6.50 egész	frt	9.—
Házivászon, 4 negyed széles	frt	4.50
5 negyed széles	frt	5.50
Stefánia-vászon, 5 negy. széles teljes pótlék a lenfonálnak	frt	9.—
Atlasz-Gradl, ágybehuzókra Ia.	frt	8.50
IIa.	frt	5.50
Lenszövet varrás nélkül darabja 2 meter hosszu	frt	1.10
Canevas, Ia. min. ágybehusókra	frt	6.—
Hölgy-ingek, chiffonból vagy erős lenvászonból csipkével, 6 drb	frt	3.75
legjobb rumburgi fonállal és svájczi himzéssel 6 darab	frt	6.—.

Pompásan elkészitatt mintakönyvek ingyen és bérmentesen küldetnek. — Minták kivánság szerint minden árucsikkből ingyen es bérmentesen küldetnek.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen.